

Biuro Związku Powiatów Polskich

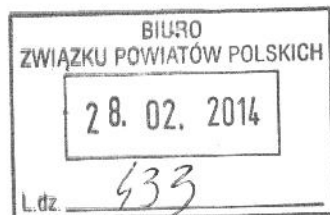
Od: Anna Rycaj <a.rycaj@powiat.lublin.pl>
Wysłano: 28 lutego 2014 11:50
Do: biuro@powiatypolskie.pl
Temat: stanowisko konwentu powiatów woj.lubelskiego
Załączniki: STANOWISKO KONWENTU-pieczka zastępcza.doc

Witam,
Przesyłam Państwu (w załączniku) Stanowisko Konwentu Powiatów Województwa Lubelskiego w sprawie funkcjonowania systemu pieczy zastępczej.

--

Pozdrawiam serdecznie

Anna Rycaj
Biuro Rady i Zarządu Powiatu w Lublinie
Biuro Konwentu Powiatów Województwa Lubelskiego
(081) 52-86-607

KONWENT POWIATÓW WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Lublin, 2014-02-27

Stanowisko Konwentu Powiatów Województwa Lubelskiego w sprawie funkcjonowania systemu pieczy zastępczej

Z dniem 1 stycznia 2012r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonując istotnych zmian w stosunku do obowiązujących do końca 2011r. przepisów ustawy o pomocy społecznej. Ustawa ta jest systemowym aktem prawnym, jej atutem jest kompleksowe podejście do problematyki wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Kierunki ustalonych rozwiązań prawnych są zasadne, w szczególności rozszerzenie działań profilaktycznych skierowanych do rodzin biologicznych dziecka, stworzenie mechanizmów pracy z jego rodziną, a także szeroki zakres dostępnych form pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza szereg pozytywnych rozwiązań, jednak pojawiają się również uwagi do obecnych regulacji prawnych. Potrzeba zmian ustawy jest poparta stanowiskiem przedstawicieli powiatów województwa lubelskiego oraz przedstawicieli jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych bezpośrednio za realizację zadań ustawowych. Na podstawie opinii na temat zapisów ustawy obowiązującej od dwóch lat stwierdzić należy, że niektóre z nich sprawiają trudności we wdrażaniu, wymagają doprecyzowania bądź zmiany. Istnieje też konieczność zwiększenia środków finansowych dla powiatów przeznaczonych na realizację zadań. Zgodnie z zebranymi informacjami oraz danymi liczbowymi, w zdecydowanej większości powiatów ziemskich województwa lubelskiego zwiększył się poziom wydatków na zadania przewidziane do realizacji w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w stosunku do wydatków na zadania określone w ustawie o pomocy społecznej, *średnio o ok. 20%*.

Wyższy poziom finansowania zadań ustawowych przez powiaty wynika głównie ze zwiększenia wydatków na:

- 1) świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych,
- 2) pomoc dla usamodzielniających się wychowanków,
- 3) utrzymanie lokali mieszkalnych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka,
- 4) dofinansowanie wypoczynku dzieci poza miejscem zamieszkania,
- 5) wynagrodzenia rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka,
- 6) szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka,
- 7) zatrudnianie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Zwiększone wydatki finansowane są ze środków własnych powiatów. Powiaty korzystają również ze wsparcia w formie dotacji z budżetu wojewody i Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, jednak jest to niewielki udział w ogólnych wydatkach przeznaczanych na zadania ustawowe.

Mając na względzie powyższe, Konwent Powiatów Województwa Lubelskiego przekazuje niniejsze stanowisko wraz z wnioskami o:

KONWENT POWIATÓW WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

---

1. **Zwiększenie poziomu finansowania zadań realizowanych przez powiaty, szczególnie konieczne jest zwiększenie środków w formie dotacji oraz wprowadzenie programów celowych na zadania z zakresu pieczy zastępczej:**
  - 1) zwiększenie dotacji na wydatki na utrzymanie standardów w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz ich tworzenie, adaptację i reorganizację,
  - 2) zwiększenie dotacji na wynagrodzenia koordynatorów,
  - 3) na bazie doświadczeń uważamy, że konieczny jest rozwój i finansowanie placówek preadopcyjnych,
  - 4) za wskazane uważamy powstanie programów celowych, które powinny być długoterminowe, finansujące szeroki zakres działań, finansowane w wyższym udziale procentowym w ramach środków z dotacji:
    - a) finansowanie kampanii informacyjnej promującej rodzinną pieczę zastępczą,
    - b) finansowanie szkoleń, opinii psychologiczno-pedagogicznych kandydatów na rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka,
    - c) finansowanie szkoleń dla istniejących rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz pracowników instytucjonalnej pieczy zastępczej,
    - d) finansowanie programów mających na celu pomoc w integracji ze środowiskiem wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą,
    - e) finansowanie mieszkań chronionych.
2. **Na podstawie dotychczasowych doświadczeń wnioskujemy o ujednoczenie zasad wypłacania świadczeń na dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka – art. 80 ust. 2 ustawy (pomniejszenie świadczeń dla rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka do 50% dochodu pełnoletniego wychowanka), uchylenie art. 193 ust. 4 ustawy.**
3. **Ujednoczenie wysokości świadczeń na kontynuowanie nauki i ustawowe włączenie do nowego systemu wszystkich pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą, bez względu na termin jej opuszczenia (obecnie część wychowanków podlega ustawie o pomocy społecznej).**
4. **Pomniejszanie opłaty za pobyt pełnoletnich wychowanków w pieczy instytucjonalnej, w przypadku uzyskiwania przez nich dochodu.**
5. **Zmiana zapisów ustawy w zakresie właściwości powiatu do ponoszenia wydatków za dzieci pozostawione bezpośrednio po urodzeniu - art. 191 ust. 13 ustawy (powiatem właściwym do ponoszenia wydatków na dziecko pozostawione bezpośrednio po urodzeniu powinien być powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania matki i/lub ojca dziecka, a nie powiat właściwy ze względu na miejsce pozostawienia dziecka).**

KONWENT POWIATÓW WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

---

6. Doprecyzowanie przepisów, które w obecnym brzmieniu nie przynoszą pożądanych rezultatów bądź są trudne w realizacji:

- 1) kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie wytacza na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej powództwo o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych od osób zobowiązanych do alimentacji (art. 38 ustawy), sąd zasądza alimenty z tytułem wykonawczym, a rodzina zastępcza nie występuje o należne alimenty. Wnioskujemy o rozszerzenie kompetencji kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie przewidzianych w art. 38 ustawy, poprzez stworzenie możliwości złożenia przez niego także wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego,
- 2) wnioskujemy o to, aby kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej, występował z powództwem o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych.

Wnioskujemy o zwiększenie poziomu finansowania ww. zadań ze względu na złożoność i pracochłonność wykonywanych czynności, co generuje dodatkowe koszty.

7. Proponujemy zmianę przepisu, na podstawie którego do zadań własnych powiatu należy zapewnienie przeprowadzania przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich – art. 180 pkt 10 ustawy. Uważamy że badania lekarskie dziecka powinna organizować i za nie odpowiadać rodzina zastępcza, prowadzący rodzinny dom dziecka lub kierownik placówki opiekuńczo-wychowawczej, do których trafia dziecko. Proponujemy rozszerzenie art. 40 ust. 1 pkt 2 i art. 93 ust. 4 pkt 7 ustawy o to zadanie. Powiat powinien mieć w tym zakresie funkcję wspomagającą, ewentualnie egzekwującą/kontrolującą.

8. Za korzystną uważamy zmianę statusu wychowanka placówki opiekuńczo-wychowawczej w czasie przebywania w MOW lub MOS na status wychowanka MOW lub MOS (wiąże się z jednoznacznym wskazaniem przejęcia odpowiedzialności za wychowanka placówki opiekuńczo-wychowawczej przez MOW lub MOS, dodatkowo uniknięcie podwójnego finansowania, odblokowanie wolnych miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych).

9. Proponujemy uporządkowanie kompetencji i odpowiedzialności za realizację zadań powiatu i starosty poprzez zapis, że zadania powiatu z zakresu pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie, które jest jednocześnie organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej (art. 182 ust. 1 i 2 i art. 46 ustawy), a także wyznaczenie powiatowego centrum pomocy rodzinie jako koordynatora pieczy zastępczej na terenie powiatu – jako łącznika realizacji zadań z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną powiat-gmina.

10. Obligatoryjne objęcie opieką rodzin biologicznych przez asystenta rodziny w przypadku, gdy dziecko trafia do pieczy zastępczej.

KONWENT POWIATÓW WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

---

11. **Objęcie rodzin zastępczych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej bez konieczności zasięgnięcia opinii (na wniosek) rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka - art. 77 i art. 233 ustawy.**
12. **Określenie procedur (kompetencji i odpowiedzialności) regulujących odbieranie dzieci trafiających do pieczy zastępczej (określenie jakie instytucje/podmioty odpowiadają za poszczególne czynności, gdzie i w jaki sposób dziecko jest odbierane, jak i przez kogo jest przewożone). Wprowadzenie obowiązku przekazywania powiatowemu centrum pomocy rodzinie dokumentacji dziecka przez sądy rodzinne.**
13. **Zastąpienie indywidualnego programu usamodzielniania kontraktem socjalnym realizowanym przez pracowników socjalnych.** Kontrakt socjalny jest bardziej zobowiązujący, ma większy wpływ na mobilizację wychowanka do działań i współpracy, przynosi lepsze efekty niż indywidualny program usamodzielniania.
14. **Brak realizacji programu usamodzielniania/kontraktu socjalnego przez wychowanka powinien stanowić podstawę do odmowy wypłaty świadczeń (wprowadzenie obowiązku realizowania programu usamodzielniania/kontraktu socjalnego przez osoby pełnoletnie).**
15. **Wnioskujemy o rozszerzenie kręgu rodzin spokrewnionych również na rodzeństwo rodziców dziecka (ciotki, wujkowie), przy jednoczesnej likwidacji obowiązku szkoleń dla tych rodzin.**
16. **Wprowadzenie obowiązku wydawania opinii o rodzinie kandydującej do pełnienia roli rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka przez ośrodki pomocy społecznej, wprowadzenie obowiązku sporządzania przez pracowników socjalnych ośrodków rodzinnych wywiadów środowiskowych.**
17. **Kandydaci na rodziny zastępcze zawodowe i prowadzących rodzinne domy dziecka powinni posiadać udokumentowane 3-letnie doświadczenie pracy z dziećmi, do tego okresu wlicza się opiekę nad własnymi dziećmi.**
18. **Doprecyzowanie zapisów ustawy w zakresie dawania rękojmi przez osoby, które są kandydatami na rodzinę zastępczą lub prowadzących rodzinny dom dziecka - art. 42 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 45 ustawy (co należy rozumieć przez rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej, jakie są instrumenty pozwalające na sprawdzenie, czy osoby te faktycznie taką rękojmię dają). Organizator rodzinnej pieczy zastępczej wydając zaświadczenie kwalifikacyjne zgodnie z art. 45 ustawy, ma trudności w ustaleniu czy spełniony jest warunek określony w art. 42 ust. 1 pkt 1 ustawy. Prawidłowa rękojmia powinna być poparta pozytywną/nieposzlakowaną opinią środowiska, w którym zamieszkują kandydaci na rodzinę zastępczą lub prowadzących rodzinny dom dziecka.**

KONWENT POWIATÓW WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

- 19. Przy kwalifikacji kandydatów na rodziców zastępczych spokrewnionych, jeśli rodzice biologiczni dziecka zamieszkują z tymi osobami spokrewnionymi i równocześnie przejawiają nieprawidłową postawę (nadużywają alkohol, stosują przemoc, mają negatywny wpływ na dziecko itp.), wprowadzenie obowiązku wydawania negatywnej opinii o ww. kandydatach na rodziców zastępczych.**
- 20. Wprowadzenie zapisu dotyczącego sprawowania nadzoru nad działalnością placówek opiekuńczo-wychowawczych przez starostę przy pomocy powiatowego centrum pomocy rodzinie.** Przed wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w art. 112 ust. 8 ustawy o pomocy społecznej przewidziana była możliwość nadzoru sprawowanego przez starostę przy pomocy powiatowego centrum pomocy rodzinie nad działalnością placówek opiekuńczo wychowawczych. Obecnie nadzór nad działalnością placówek sprawuje wyłącznie wojewoda (art. 122 i art. 186 pkt 3 ustawy). W związku z tym, że powiat prowadzi placówkę opiekuńczo-wychowawczą, również starosta powinien mieć możliwość wglądu w sposób funkcjonowania placówki.
- 21. Doprecyzowanie zapisów ustawy dot. przyznawania świadczeń** (analogicznie do art. 106 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej – „świadczenia pieniężne przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją...), **uregulowanie kwestii nienależnie pobranych świadczeń oraz odsetek od nienależnie pobranych świadczeń.**
- 22. Doprecyzowanie art. 89 ustawy poprzez wprowadzenie zapisu dotyczącego „zmiany sytuacji osobistej, dochodowej i majątkowej dziecka”.**

**Przewodniczący Konwentu Powiatów
Województwa Lubelskiego**

**Paweł Pikula
(Starosta Lubelski)**